

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

•
מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

•

משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק
ויום שבת קודש פרשת כי תשא, י"ד-י"ח אדר ראשון ה'תשנ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
ה' תהא שנת פדות
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק וש"ק פרשת תשא, י"ד-י"ח אדר ה'תשנ"ב

גדרים¹⁶⁷, ביז דעם עיקר – אז פון דעם רגע האחרון פון גלות ווערט דער רגע הראשון פון גאולה, ועוד והוא העיקר – תיכף ומיד ממש.

הרמב"ם (הל' מגילה פ"א ה"ה), ולמה תלו הדבר בימי יהושע כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל שהיתה חריבה באותו הזמן. . . ויחשבו כאלו הם כרכין המוקפין חומה אע"פ שהם עתה חרביין" – כי בשושן פורים מודגש שגם הלעו"ז (שושן) הוא ענין של פורים (דקדושה), היינו לא רק הבירור של ק"נ, אלא גם של גקה"ט, ולא רק באופן שדוחים הרע, אלא שהרע עצמו נעשה טוב (ראה לקו"ש חט"ז ע' 413).

ובזה גופא – ניתוסף בשנה מעוברת, שיש בה פורים קטן ושושן פורים קטן, אשר זה הקטן גדול יהי"ו, כמ"ש (עמוס ז, ב. וראה חולין ס, ב) "מי יקום יעקב כי קטן הוא", ש"ע הביטול (תשובה) בדרגא ב"ת, נעשית העלי' וגדלות יתירה (ע"ד דלוחות האחרונות – ראה לקו"ש חכ"ו ע' 250) בפורים ושושן פורים גדול. [נכמדגש בלשון "יקום" – המורה על אתהפכא ממעמד ומצב בלתי רצוין]. (167) ראה סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.

און דורך שמחה איז מען פורץ אַלע

לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". ולכאורה – היתכן לומר בעניני קדושה שאא"פ להבחין בין "ארור המן" ו"ברוך מרדכי"? ויש לומר הביאור בזה (ע"פ המבואר לעיל בפנים), שכל הכוונה ב"ארור המן" היא אך ורק כדי להביא עלי' נעלית יותר, למעלה מהעלי' בקדושה מצ"ע. וענין זה נעשה ע"י השמחה (לבסומי) בפורים, שמגלים הפנימיות ב"ארור המן" (מעלתו הכי נעלית), עד שמשום זה אא"פ להבחין בינו ובין "ברוך מרדכי" (ע"ד המדובר לעיל שכל הג' ענינים בפרשתנו (גם החטא והשבירה) תוכנם חד הוא – הענין ד, כ"י תשא את ראש בני"ו). ולהוסיף, שהבירור של "ארור" (באות אל"ף) הוא למעלה יותר מענין של "ברוך" (הבי"ת של "בראשית"), המורה על הברכה שמצד טבע הקדושה.

ויש לומר שבשושן פורים ניתוסף חידוש נעלה יותר (לגבי פורים) – כמדגש בשמו שנקבע לדורות "שושן פורים" (ולא פורים דמוקפין וכיו"ב), ע"ש עיר הבירה של לעו"ז, אחשוורוש מלך פרס נאף שלדינא ה"ז נוגע לכל עירות מוקפות חומה מזמן יהושע בן נון, ולא רק עיר שושן. ובפרט ע"פ דברי

בס"ד.

פתח דבר

הננו מוציאים לאור קונטרס משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א דלילות ג', ד', ה', ועש"ק ויום שבת קודש פרשת כי תשא, י"ד-י"ח אדר ראשון שנה זו.

מערכת „אוצר החסידים“

כ"א אדר ראשון ה'תשנ"ב (ה'תהא שנת נפלאות בכל) שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ברוקלין, נ"י.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מבניו – התמימים בפרט,

משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל – בכלל

ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו תיכף ומי"ד ממ"ש!

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד!

טיפעניש פון גלות – איז מאיר בכל ה- תוקף והגילוי דער כתר פון קרני ההוד אין אידן.

און דאָס שטייט נאָכמער בגלוי אין „מאן מלכי רבנן“¹⁵⁸, די „שופטיק“ און „יועציק“ בכל דור ודור, ביז בדורנו זה, אָנהויבנדיק פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אַלס הכנה צו „ואשיבה שופטיק כבראשונה ויועציק כבתחלה“¹⁵⁹, וב- ראשם – מלך המשיח, „וירם קרן משיח“¹⁶⁰, און ער וועט מחזיר זיין „מלכות בית דוד ליושנה ולממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, וחוז- רין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות וכו“¹⁶¹.

יג. ויהי רצון, אַז שטייענדיק אין חודש אדר ראשון, וואָס איז אַ הכנה צו אדר שני – ו, מיסמך גאולה לגאולה¹⁶², גאולת פורים (באדר שני) לגאולת פסח

קנג. וראה מג"א שם בסופו. כמו שהי' כנראה בב"ד של הרי"ף (ראה בארוכה שיחות ליל ער"ה וש"פ בראשית (התועדות ב) תשמ"ה). וידועה שיטת הבי"ד בדברי הרמב"ם (ה' סנהדרין פ"ד הי"א) בנוגע לסמיכה בזמן הזה, ועד שהבי"ק יביל סמיכה ממנהרי" בי רב (ראה קונטרס הסמיכה שבסוף שו"ת מהרלב"ח. תוש"ב ח"ב במילואים. וראה שיחת ש"פ בראשית הנ"ל), וז"ל הרמב"ם: „נראין לי הדברים שאם הסכימו כל החכמים שבארץ ישראל למנות דינים ולסמוך אותם, הרי אלו סמוכים, ויש להן לדון דיני קנסות ויש להן לסמוך לאחרים“. ובפירוש המשניות (סנהדרין פ"א מ"ג) מבאר, שאם לא תאמר כן שאפשר לסמוך גם היום אי אפשר שתמצא ב"ד הגדול לעולם והקב"ה הבטיח שישונו שנאמר „ואשיבה שופטיק כבראשונה ויועציק כבתחלה“.

158 ראה גיטין סב, סע"א.

159 ישע"א, כו. וראה בארוכה סה"ש תנשא ח"ב ע' 780 ואילך.

160 ש"א ב, י.

161 רמב"ם ה' מלכים רפ"א.

162 מגילה ג, ב.

בחודש ניסן, חודש הגאולה – זאָל שוין תיכף ומיד ממש קומען די גאולה ה- אמיתית והשלימה, ובדרך ממילא וועט דער חודש אדר שני און חודש ניסן זיין חדשי הגאולה, באופן פון „מיסמך גאולה לגאולה“.

ובפרט דורך דעם וואָס מ'וועט מוסיף זיין אין קיום הוראת חז"ל¹⁶³, „משכנס אדר מרבין בשמחה“, ובפרט אַז מ'שטייט שוין כו"כ ימים נאָך דער כניסה פון חודש אדר ראשון, און מ'שטייט שוין נאָך פורים קטן און שושן פורים קטן, וועלכע זיינען אַ הכנה צו פורים גדול ושושן פורים גדול – באופן פון „זה הקטן גדול יהי“¹⁶⁴, און ניט נאָר „יהי“ לשון עתיד, נאָר „היי“ לשון עבר והוה, דורך דעם וואָס מ'האָט געפראָוועט פורים קטן און שושן פורים קטן מיט אַ שמחה גדולה, און מאיז מוסיף והולך ואור ושמחה מיום ליום באופן פון „מעלין בקודש“¹⁶⁵, וואָס דעמולט וועט דער „גדול יהי“ פון פורים גדול און שושן פורים גדול זיין נאָכמער גדול, גדול למעלה מגדול¹⁶⁶.

163 תענית כט, סע"א.

164 נוסח סדר המילה.

165 ברכות כח, א. וש"נ.

166 ויש לקשר מועדים אלו (פורים קטן ושושן פורים קטן) עם המבואר לעיל בפרשת השבוע (כידוע שבכל המועדים של השנה יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן – של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (צו, א)):

בימי הפורים „קיימו מה שקבלו כבר“ במ"ת (אסתר ט, כו. שבת פח, א) ע"י המס"נ של היהודים בזמן ההוא (ראה סה"מ מלוטק ח"ו ע' קל"א. וש"נ), ע"ד המעלה של לוחות האחרונות לגבי לוחות הראשונות (והרי יום הכפורים, שהוא רק כ'פורים, הוא מ"ת של לוחות האחרונות (משנה תענית כו, ב ובפרש"י. גמרא שם ל, ב)). ובכח זה – מהפכים גם הענינים דלעו"ז (כמו חטא העגל), ונהפוך הוא. ועפ"ז מובן המאחז"ל (מגילה ג, ב), „חייב איניש

בס"ד. משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק

ויום שבת קודש פרשת כי תשא, י"ד-י"ח אדר ראשון ה'תשנ"ב

אלקים¹¹, שבירת הלוחות (צוליב מעשה העגל) איז אַ ירידה שאין כמותה, די י"ג מדות הרחמים וראיית משה בכבודו של ה' – אַן ענין הכי נעלה, און דערנאָך נתינת לוחות האחרונות – אינגאָנצן אַן אַנדער סוג לוחות („פסל ל'“¹², מעשה ידי משה), און וועלכע זיינען געקומען צוליב דעם חטא ושבירת הלוחות הרא- שונות, און געגעבן געוואָרן אין אַ באַ- זונדער זמן [נתינת לוחות הראשונות בסוף ארבעים יום הראשונים, און נתינת לוחות האחרונות – בסוף ארבעים יום האחרונים, ביום הכפורים¹³], ואעפ"כ קומען זיי דאָ אַלע צוזאָמען אין איין פרשה, אין איין המשך. וואָס דערפון איז מובן, אַז ס'איז נוגע וויסן אַז זיי זיינען אַלע אַ טייל פון איין המשך ענינים.

נאָכמער:

אין פרשתנו רעדט זיך אויך וועגן פרטים אין דער מעלה פון די לוחות ה- ראשונות („לוחות אבן כתובים באצבע אלקים“¹⁴, „לוחות כתובים משני עבריהם מזה ומזה גו' והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות“¹⁵, ביז אַז אויך באַ די לוחות האחרונות איז מען מדגיש די מעלה פון די לוחות ראשונות – „פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים גו“¹², מיט אַ כ"ף הדמיון, ווייל זיי קומען ניט צו די מעלה פון די „ראשונים“ וועלכע זיינען „מעשה אלקים“).

א. אין פרשת כי תשא געפינט מען אַ דבר חידוש:

אין דער פרשה רעדט זיך וועגן עני- נים מן הקצה אל הקצה – די לוחות ה- ראשונות¹, חטא העגל ושבירת הלוחות², דער תיקון וכפרה על החטא דורך תפלת משה³, ראיית משה בכבודו של הקב"ה⁴, י"ג מדות הרחמים⁵, נתינת לוחות האחרונות⁶, ביז דעם סיום וועגן קרן עור פני משה⁷. וואָס אע"פ אַז די ענינים זיינען מאורעות וועלכע האָבן פאָסירט אין איין המשך, איז נוסף אויף דעם וואָס מ'דאַרף פאַרשטיין פאַרוואָס די תורה (מלשון הוראה⁸) דערציילט אונז מיט אַן אריכות וועגן די ענינים בלתי רצויים (ובפרט דלכאורה: מאי דהוה הוה⁹, און אפילו „בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב“¹⁰) – זיינען זיי באַזונדערע ענינים לגמרי, מן הקצה אל הקצה, מיט אַ ריחוק הכי גדול הערך ביניהם:

די לוחות הראשונות זיינען אַן ענין הכי נעלה שניתנו מלמעלה, והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב

1) לא, יח. לב, טו-טז.

2) לב, א ואילך.

3) שם, ל ואילך.

4) לג, יז ואילך.

5) לה, ה ואילך.

6) שם, א ואילך.

7) שם, כט ואילך.

8) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ועוד. וראה זח"ג

נג, ב.

9) ע"ד יומא ה, ב. ועוד.

10) ב"ב כג, א. וראה פסחים ג, א.

11) פרשתנו לב, טז.

12) שם לה, א.

13) פרש"י שם, כט.

14) פרשתנו לא, יח.

15) שם לב, טו-טז.

ולכאורה: די פרטים וועגן מעלת ה' לוחות הראשונות האָבן געדאַרפט שטיין אין סוף פ' משפטים, דאַרט איז דער עיקר אָרט וואו עס רעדט זיך וועגן לוחות הראשונות („עלה אלי ההרה גו' ואתנה לך את לוחות האבן גו'").¹⁶ און דאָ, בפרשתנו וואָלט געווען גענוג עס זאָל בלויז שטיין בקיצור (אַלס הקדמה צו מעשה העגל ושבירת הלוחות), ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות לוחות אבן"¹⁷, און דערנאָך „וירא העם כי בושש משה גו'".¹⁸

וואָס פאַר אַן אָרט האָט עס אַז דאַרטן וואו עס רעדט זיך וועגן (דעם חטא וואָס האָט געבראַכט) שבירת הלוחות הראשונות שונות זאָל מען צוגעבן נייע ענינים אין דער מעלה פון די לוחות הראשונות – דאָס איז דאָך ע"ד לועג לרש"י ח"ו!?

– נאָר דערפון איז מובן, אַז דאָ קומען די לוחות הראשונות (ניט נאָר אַלס טפל והקדמה צו מעשה העגל ושבירת הלוחות, נאָר) אַלס אַ חלק פון דעם גאַנצן ענין ודהמשך דמיה – פון די לוחות הראשונות, שבירת הלוחות ו- לוחות האחרונות.

אפילו לויט פרש"י¹⁸, אַז „אין מוקדם ומאוחר בתורה, מעשה העגל קודם לציווי מלאכת המשכן ימים רבים ה', שהרי ב"ז תמוז נשתברו הלוחות וביום הכפורים נתרצה הקב"ה לישראל ול- (א) לכאורה ניט קיין ביאור בנוגע צו די פרטים וואָס ווערן דאָ דערציילט וועגן די לוחות הראשונות, וואָס מקומו איז

(16) משפטים כד, יב.

(17) משלי יז, ה. ברכות יח, א. סוטה מג, ב.

(18) פרשתנו לא, יח. וראה גם פרש"י שם, ל טז (בסופו). לג, יא – כדעת התנחומא תרומה ח.

בס"פ משפטים, כנ"ל¹⁹. (ב) ועיקר: ע"פ הידוע²⁰ אַז אויך דאַרטן וואו מ'זאָגט „אין מוקדם ומאוחר בתורה" איז דאָ אַ טעם אויף דעם סדר (יעדער זאָך אין תורה – אויך סדר אין תורה – איז ב- תכלית הדיוק) – דאַרף מען פאַרשטיין פאַרוואָס די ענינים הנ"ל ווערן דער- ציילט דאָ אין פ' כי תשא²¹.

נוסף אויף דעם קומט צו אויך קרוב לסיום הפרשה נאָך אַן ענין וואָס האָט דאָ לכאורה אינגאַנצן קיין שייכות ניט – דער ציווי אויף די שלש רגלים!²²

ב. די שאלה ווערט נאָך שטאַרקער מצד דעם שם הפרשה – „כי תשא"²³:

ס'איז ידוע²⁴ אַז דער נאָמען פון דער פרשה באַווייזט אויף דעם תוכן פון דער גאַנצער פרשה. ועפ"ז דאַרף מען האָבן אַ ביאור בנוגע צו אונזער פרשה: דער שם הפרשה („כי תשא") באַצייט זיך ב- פשטות נאָר צו דעם ציווי בתחלת

(19) וכן לפי הרמב"ן (ר"פ ויקהל – כדעת הזהר ח"ב קצה, א) שהפרשיות נאמרו על הסדר (כי חטא העגל ה' לאחרי ציווי ה' למשה על עשיית המשכן, וקודם ציווי משה לישראל ב' ויקהל) – צריך ביאור, מה נוגע לספר כאן הפרטים על מעלת לוחות ראשונות, כנ"ל בפנים.

(20) ראה של"ה תב, ב.

(21) ראה ראב"ע ריש פרשתנו: „ואחר כן הזכיר תפלת משה לפני רדתו מן ההר, והוצרך להזכיר מעשה העגל בתחלה לדעת למה התפלל כו'". היינו שזהו כאילו „מאמר המוסגר" כדי לדעת למה התפלל. אבל מכיון שכל עניני התורה הם בתכלית הדיוק, מובן, שהזכרת מעשה העגל בפרשתנו נוגע לתוכן והמשך הענינים.

(22) פרשתנו לד, יח ואילך.

(23) כן נקראת רמב"ם בסדר תפלות כל השנה בסו"ס אהבה.

(24) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. ועוד.

דער אַלטער רבי איז מבאר אין תניא¹⁴³ במאחז"ל¹⁴⁴ עה"פ¹⁴⁵, ועתה ישר- אל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ל- יראה את ה' אלקיך", „אטו יראה מילתא זותרתא היא? אין לגבי משה מילתא זותרתא היא" – אַז מצד בחי' משה שבכל אחד איז פאַר אים „יראה מילתא זותרתא".

לפי"ז דאַרף מען פאַרשטיין לאידך גיסא: ווי איז מתאים זאָגן אַז באַ משה (און משה שבכל א') איז דאָ אַן ענין וואָס איז „זותרתא" (אַ קטנות)?

ויש לומר, אַז אין משה גופא זיינען פאַראַן כמה וכמה דרגות: רגלו של משה, גופו של משה, ביז ראשו וכתרו של משה. און בנוגע צו יראה תתאה¹⁴⁶, פאַרבונדן מיט דרגת הרגל של משה (ע"ד „רגלי העם אשר אנכי בקרבו"¹⁴⁷), זאָגט מען דעם לשון „מילתא זותרתא". אָבער למעלה מזה זיינען דאָ אין משה ענינים וואָס זיינען בדרגת בינוני, ביז בדרגת רבתי, דרגת הראש און נאָך הע- כער – כתר שלמעלה מהראש, וואָס דאָס איז דער ענין פון קרני ההוד של משה – די דרגא פון כתר¹⁴⁸, כתר מל- כות, כידוע¹⁴⁹.

(143) רפ"ב.

(144) ברכות לג, ב.

(145) עקב י, יב.

(146) ראה תניא שם.

(147) בהעלותך יא, כא.

(148) ועפ"ז יש לבאר הקשר דתחלת הפרשה וסיומה (ד, נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן): ע"י „תשא את ראש בני ישראל" (ע"י משה רבינו) נעשית ההתנשאות והעלי' לדרגת הכתר שלמעלה מן הראש. ושלמות גילוי זה הוא בקרני ההוד של משה (בסוף הפרשה), ומעין זה בבחי' משה שבכל א' מישראל.

(149) ראה תנחומא ישן בהעלותך טו (תורה שלימה פרשתנו אות רלג). וראה פרש"י שבת פח, א

ועד"ז איז אויך מובן בנוגע צו בחי' משה שבכל ישראל – אַז מצד דעם איז אַ איד אין זיך כולל אַלע דרגות, פון „זותרתא", „בינוני" ביז „רבתי", ביז – אויך דער ענין הכתר (קרני ההוד). און דער חידוש בדבר איז – אַז דער ענין הכתר (אמיתי) איז ניט שייך אין לעו"ז¹⁵⁰ און מ'האָט עס אָפגעגעבן דוקא צו יעדער איד (וואָרום זיי זיינען „בני מלכים"¹⁵¹ און נאָכמער – „מלכים"¹⁵²), אַז בכל הזמנים ובכל המצבים – אפילו אין זמן ומצב הגלות – האָט אַ איד דעם כתר מלכות פון קרני ההוד.

ובכחות הנפש – גייט כתר אויף דעם כח הרצון ביז צו מסירת נפש¹⁵³. וואָס דער רצון לה' פון אַ אידן שטייט ב- תוקף בכל הזמנים, וואָס דערפאַר האָבן אידן אַלעמאָל געהאַט און האָבען דעם כח צו ביישטיין דעם גלות – ווייל אפי- לו ווען דער רצון שלו בעניני קדושה ותומ"צ שטייט אַמאָל פאַרבאַרגן – איז אויך דעמולט זיין רצון אמיתי צו מקיים זיין רצון ה', כפס"ד הרמב"ם הידוע¹⁵⁴.

ולא מיבעי בתחלת זמן הגלות, ווען ס'איז נאָך געווען דער ענין פון „ותותר בימי רבי"¹⁵⁵, און אַ משך זמן האָט מען ממשיך געווען מקדש זיין ע"פ הראי¹⁵⁶, נאָר אויך לאחרי זה¹⁵⁷ – אפילו אין

(שקרני ההוד באו מכתרים שלקח משה). ובצפ"ע עה"ת כאן, שקרן עור פניו „הוה גדר מלוכה דאז נעשה מלך וכתר מלכות".

(150) תוי"א מגילת אסתר צא, סע"ב ואילך.

(151) שבת סז, א.

(152) תקו"ז בהקדמה (א, ריש ע"ב).

(153) ראה תו"א שם.

(154) הל' גירושין ספ"ב.

(155) רות ב, יד. שבת קיג, ב.

(156) ראה רמב"ם הל' קדה"ח פ"ה ה"ג.

(157) ולהעיר שב"ד סמוך אפשר לקדש ע"פ הראי' גם לאחרי החורבן (ראה רמב"ן בסהמ"צ מ"ע

דער גימ"ל – דער גמר ושלימות פון עבודת היום, ווען ער מאַכט אַ חשבון הנפש וסך-הכל פון אַלע זיינע ענינים ומעשים במשך היום, ובכללות – טוט ער דאָס אין תפלת ערבית, ביו סיומה – „אך צדיקים יודו לשמך גו'“¹³⁹, אַ הו" דאה לה' (אָזוי ווי „מודה אני" בבוקר), אָבער אַלס גמר ושלימות העבודה, ביו קריאת שמע שעל המטה, און ער גיט זיך אינגאַנצן אַוועק צו דעם אויבערשטן – „בידך אפקיד רוחי“¹⁴⁰.

ועד"ז זיינען דאָ די דריי ענינים ב- כללות עבודתו פון אַ אידן במשך ימי חייו – לאריכות ימים ושנים טובות – תחלת העבודה, אמצע העבודה, ביו סיום ושלימות העבודה. ועאכו"כ בדורנו זה – דער דור האחרון איז גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האַט שוין דעם ריבוי הכי גדול פון „מעשינו ועבודתינו" פון אידן במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, און איצטער האָט מען שוין פאַרענדיקט אויך די לעצטע בירורים – איז איצטער די הדגשה בעיקר ולכל לראש אויף דער סיום ושלימות וגמר העבודה – צו ברענגען דעם גימ"ל פון גאולה האמי- תית והשלימה בפועל ממש!

יב. און דער כח אויף דעם וואָס יעדער איד קען אויפֿטאַן אַלע ענינים (מתחלתם ועד סופם) קומט פון דעם ערשטן אל"ף – וואָס דער „אני" פון יעדער איד איז פאַרבונדן און איין זאָך מיט „אנכי" שלמעלה, ביו אַז אפילו ווי אַ איד קומט אַראָפּ למטה אין עולם – איז כל העולם באַשאַפֿן געוואָרן „בשביל ישראל שנקראו ראשית", דער ראש וראשית פון כל הבריאה כולה.

(139) תהלים קמ, יד.

(140) שם לא, ו.

ויש לומר אַז דער כח צו דאָס מגלה זיין אין יעדער אידן קומט פון משה רבינו, ועד"ז אתפשטותא דמשה שבכל דור¹⁴¹, ובדורנו זה – כ"ק מ"ח אדמו"ר נשיא דורנו, וואָס דורך אים ווערן אויפֿ- געטאַן אַלע דריי ענינים פון לוחות ה- ראשונות, שבירת הלוחות און לוחות האחרונות, צוזאַמען מיט די קרני ההוד.

ועאכו"כ ווען מ'שטייט אין דעם שבת ווען מ'לייענט די גאַנצע פרשה פון „כי תשא את ראש בני ישראל" (תשא – משה רבינו) – אַז נוסף צו דעם וואָס אידן זיינען ראש בכלל, ווערט נאָך – בכחו של משה רבינו – די נשיאת ראש פון אידן, וואָס דאָס גיט דערנאָך דעם כח צו אויפֿטאַן דעם תוכן פון המשך ה- פרשה – דעם ענין פון אל"ף (לוחות הראשונות), דעם ענין פון ב"ת – די עבודה אין עולם, ביו אפילו אין אַ מצב פון תחתון שאין תחתון למטה ממנו, און דאָס איבערמאַכן און אויפהויבן צו דער דרגא פון די לוחות האחרונות, מיט דעם גילוי פון קרני ההוד, וואָס יעדער איד האָט בכח צו מקבל זיין, ביו אַז דורך דער עבודה אין עולם טוט ער אויף אַז אויך זייענדיק אין עולם זאָל ער דאָס קענען מקבל זיין.

נאָכמער: נוסף אויף דעם וואָס יעדער איד איז מקבל דעם גילוי פון קרני ההוד, ווערט דער ענין פון קרני ה- הוד אויפֿגעטאַן באַ יעדער איד אַליין¹⁴² – מצד בחי' משה שבקרבו:

(141) זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט. וראה תניא פמ"ד.

(142) ראה איכ"ר פ"ב, ו: עשר קרנות הן כו' קרנו של משה דכתיב כי קרו עור פניו כו', וכולן היו נתונות בראשן של ישראל, וכיון שחטאו ניטלו מהן כו', וכשישראל עושין תשובה הקב"ה מחזירן למקומם.

הפרשה צו געבן מחצית השקל, און האָט קיין שייכות ניט צו רוב הפרשה – כמ- דובר לעיל, אַז רוב הפרשה רעדט זיך גאַר וועגן אַנדערע ענינים לגמרי, וועל- כע האָבן לכאורה קיין שייכות ניט מיט התחלת הפרשה!

נאָכמער: מעשה העגל – וואָס פאַר- נעמט אַ חלק חשוב פון דער פרשה – איז דאָך אַ ירידה שאין כמותה, דורך דעם איז „חזרה זוהמתן"²⁵ פון חטא עין הדעת²⁶ (לאחרי וואָס „פסקה זוהמתן" באַ מ"ת²⁷), ביו אַז דאָס איז דער ראש ושרש פון אַלע חטאים, כמ"ש²⁸ „וביוםפקדי ופקדתי עליהם חטאתם", „תמיד כש- אפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל" – פונקט פאַרקערט ווי דער תוכן פון (שם הפרשה –) „כי תשא את ראש בני ישראל", די נשיאת ראש ועל"י פון אידן!²⁹

אויך אין סוף הפרשה – בענין קרני ההוד – פאָדערט זיך ביאור: פאַרוואָס איז באַ משה'ן צוגעקומען די מעלה פון „קרן עור פניו" דוקא נאָך דעם וואָס ער האָט באַקומען די לוחות האחרונות, און ניט באַ קבלת לוחות הראשונות³⁰, „ו-

(25) זהר ח"א נב, ב. ח"ב קצג, ב. וראה תניא ספ"ו.

(26) שבת קמ, א.

(27) שבת שם. זהר שם.

(28) פרשתנו לב, לד ובפרש"י מסנה' קד, א.

(29) גם לפי פירוש חז"ל ש„תשא את ראש בני"

(ע"י נתינת מחצית השקל) באה לכפר על חטא העגל (ירושלמי שקלים פ"ב סוף ה"ג. תנחומא פרשתנו י"א. ועוד).

(30) ראה פרש"י פרשתנו לד, כט (משמו"ר

פמ"ו, ו. תנחומא פרשתנו לו): „ויהי ברכת משה – כשהביא לוחות אחרונות ביוהכ"פ . . . ומהיכן זכה משה לקרני ההוד רבותינו אמרו מן המערה שנתן

הלא³¹ כבר נהנה מזיו השכינה בארבעים יום הראשונים כמו בארבעים יום השלי- שיים³²? ואדרבה: דער גילוי אלקות אין די לוחות הראשונות (זייענדיק „מעשה אלקים") איז דאָך געווען העכער פאַר די לוחות האחרונות (וועלכע זיינען געווען מעשה ידי משה), נוסף אויף דעם וואָס נתינת לוחות הראשונות איז גע- קומען נאָך דעם גילוי נעלה און שטו- רעם פון מתן תורה (משא"כ די לוחות האחרונות ניתנו בחשא')³³ – איז היתכן אַז דוקא בקבלת לוחות האחרונות איז באַ משה'ן צוגעקומען „קרן עור פניו"!

ג. דער ביאור בכל זה וועט מען פאַרשטיין בהקדים וואָס יעדע סדרה

הקב"ה ידו על פניו שנאמר (פרשתנו לג, כב) ושכתי כפי. ובמפרשי רש"י (רא"ם. גר"א. דברי דוד) מבואר שקושיית רש"י היא: למה לא היו באמת קרני ההוד בלוחות הראשונות („דלכאורה אנו אומרים שזכה לה ממעלת הלוחות ולמה יש מעלייתא באחרונות טפי מהראשונות" – דברי דוד שם). ועל זה פירש רש"י „מן המערה שנתן הקב"ה ידו על פניו שנאמר ושכתי כפי" (היינו ש„זה בא לו דוקא ע"י מעשה שהי' קודם אחרונות" (ולא ע"י הלוחות עצמן) – דברי דוד שם).

אבל: מפשטות לשון הכתוב „ויהי ברכת משה מהר סיני ושני לוחות העדות ביד משה גו' כי קרו עור פניו בדברו אתו" מובן, שיש לזה שייכות לענין דלוחות האחרונות דוקא (ולא ללוחות הראשונות). ובפרט ש„ושכתי כפי" הי' דוקא ע"י תפלת משה לאחרי שבירת לוחות הראשונות.

(31) לשון הרא"ם שם.

(32) ובפרט לפי פירוש שני בתנחומא שם (אבל פירוש זה לא הובא בפרש"י) „בשעה שהי' הקב"ה מלמדו תורה מניצוצות שיצאו מפי השכינה נטל קרני ההוד". ולכאורה, עיקר לימוד התורה (מפי השכינה) הי' לפני נתינת לוחות הראשונות ב- ארבעים ימים הראשונים.

(33) ראה תנחומא פרשתנו לא. פרש"י פרשתנו לד, ג.

ד. והענין:

דער אויבערשטער האָט אויסגע-
שטעלט אַז אַלע ענינים טיילן זיך
בכללות אויף דריי: ראש, תוך (אמצע)
וסוף³⁸. צום אַלעם ערשטן קומט דער
ראש והתחלת הכל – וואָס איז אין זיך
כולל (די כוונה ותכלית פון) די גאַנצע
זאָך. דערנאָך – קומט די זאָך אַליין,
דער תוך ואמצע, דורך וועלכער עס
פירט זיך דורך דער תכלית. און צום
סוף קומט דער סיום ושלמות וסוף-הכל
פון דעם גאַנצן ענין, ווען עס פירט זיך
אויס די תכלית (וואָס „סוף מעשה ב-
מחשבה תחלה“³⁹).

ובכללות שטעלט זיך דאָס אויס אין
די דריי ענינים פון (א) תורה – דער
יסוד והתחלה פון אַלע ענינים, כדברי
חז"ל⁴⁰ אַז „תורה נקראת⁴¹ ראשית דרכו“,
ווייל זי איז קדמה לעולם⁴², און אין
דעם באַשטייט די תכלית וכוונה פון
אַלע ענינים, „בראשית, בשביל התורה
שנקראת ראשית“⁴⁰. (ב) בריאת העולם
(וסדר השתלשלות בכלל) און די עבודה
אין דער בריאה בכדי אויספירן איר
תכלית (בשביל התורה), און (ג) דער גמר
ושלמות הכל – בגאולה האמיתית וה-
שלימה, ווען עס פירט זיך אויס „תכלית
ושלמות בריאת עולם הזה שלכך נברא
מתחלתו“⁴³.

ויש לומר, אַז די דריי ענינים זיינען
מרומז אין די דריי ערשטע אותיות א' ב'

38 ראה גם ספר השיחות ה'תשנ"ב ע' 464 ואילך.
39 פיוט „לכה דודי“.
40 פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. וראה נחומא שם ה.
41 משלי ה, כב.
42 שבת פה, א. ועוד.
43 תניא פל"י.

(פון די ג"ן סדרים³⁴) אין תורה האָט אין
זיך אַן ענין מיוחד ובפ"ע מיט וועלכע זי
איז אויסגעטיילט פון אַלע אַנדערע
סדרות. ווי פאַרשטאַנדיק אויך דערפון
וואָס מ'לייענט יעדע סדרה (מתחלתה
ועד סופה³⁵) נאָר פעם אחת בשנה.

ועד"ז בנוגע צו דער סדרה פון כי
תשא: צוזאַמען דערמיט וואָס כי תשא
איז אַ סדרה בפ"ע, איז זי אַ סדרה
נפלאה וועלכע האָט אין זיך דעם חידוש
(לגבי אַלע אַנדערע סדרות) אַז זי איז
אין זיך כולל גאַנץ סדר השתלשלות,
מתחלתו ועד סופו. אָנהויבנדיק פון ווי
דאָס שטייט אין תורה (וואָס דערפון
נעמט זיך סדר השתלשלות העולמות³⁶)
– כל התורה כולה מהתחלת התורה ביז
סיום התורה. ובמילא איז די סדרה כולל
אין זיך כל הענינים כולם.

– אין יעדער ענין אין תורה קען מען
געפינען אַלע ענינים, כמאחז"ל³⁷ „הפך
בה והפך בה דכולא בה“, וואָס י"ל אַז
דאָס גייט ניט נאָר אויף כללות התורה,
נאָר אויך אויף יעדער באַזונדער ענין
אין תורה, ועאכו"כ אַ פרשה שלימה –
אַבער ברוב הענינים איז דער „כולא
בה“ נאָר ברמז וכיו"ב און מ'דאַרף עס
געפינען און מגלה זיין (דורך דער
גייעה פון „הפך בה והפך בה“): משא"כ
אין פ' כי תשא איז דער חידוש, אַז דער
„כולא בה“ שטייט דאָרט בגלוי, באופן
פון תורה שבכתב – בכתב בגלוי.

34 זח"א קד, ב. זח"ב רו, ב. תקו"ז תי"ג (כט),
ריש ע"ב. סידור הרס"ג – קריאת התורה. ספר
האורה לרש"י הל' ספר תורה סי' עג.
35 משא"כ חלקים מכמה סדרות קורין גם
בזמנים אחרים בשנה (כמו הארבע פרשיות, קריאת
מועדי השנה וכיו"ב).
36 ראה בר' בתחלתו. זח"ב קסא, אי"ב.
37 אבות ספ"ה.

כולה, ועאכו"כ שטייענדיק אין שבת פ'
תשא עצמו ווען מ'לייענט – און מ'דאַרף
לעבן מיט³⁸ – דער גאַנצער פרשה:

אַ אידן האָט מען געגעבן דעם כח צו
אויפטאָן כל הענינים כולם – מתחלתם
ועד סופם וכל מה שבינתיים, פון „אל"ף
ביז תי"ו“, ובכללות – ווי זיי שטעלן זיך
אויס אין די דריי ערשטע אותיות, אל"ף
בי"ת גימ"ל.

ווי מ'זעט די אַלע דריי ענינים אַנ-
הויבנדיק אין זיין עבודה בכל יום ויום:

מיד כשניער משנתו (ווען ער ווערט
אַ „בר' חדשה“¹²⁹) זאָגט ער „מודה אני
לפניך כו' שהחזרת בי נשמתו“¹³⁰.

דער אל"ף – דער יסוד והתחלה –
פון דער עבודה פון אַ אידן איז: זיין
ביטול והודאה צו דעם אויבערשטן (דער
אל"ף פון „אנכי“).

ביז אַז זיין גאַנצע מציאות, זיין אל"ף
פון „אני“ – איז „מודה . . לפניך“, וואָ-
רום דער „אני“ פון אַ אידן (אויך ווי ער
שטייט למטה) איז איין זאָך מיט דעם
„אני“ און „אנכי“ שלמעלה (ישראל
וקוב"ה כולא חד¹³¹) – וכמרומז אין
צורת אות א': אַ יו"ד (איד) למטה און אַ
יו"ד (דער אויבערשטער) למעלה און אַ
קו וואָס פאַרבינדט זיי¹³². וכידוע אַז
פשיטות פון אַ אידן איז איין זאָך מיט
פשיטות העצמות¹³³. און ענין הפשיטות

128 כתורת אדה"ז הידועה – „היום יום" ב'
חשון. ובכ"מ.

129 שו"ע אדה"ז אר"ח רס"ד. רס"ו.
130 „סדר היום“ – הובא בעט"ז ריש שו"ע
אר"ח. שו"ע אדה"ז ס"א ס"ה (ובמהדו"ת שם ס"ו).
סידור אדה"ז בתחלתו. וראה קונטרס ענינה של
תורת החסידות ס"ט.
131 ראה זח"ג עג, א.
132 ראה „היום יום" ח' אדר א'.
133 ראה כתר שם טוב הוספות סקנ"ד.

קומט אַרויס בגלוי אין אמירת „מודה
אני“ (ענין ההודאה, למעלה מכל ענין
השמות)¹³⁴. וואָס דערפאַר איז דער מנהג
ישראל אַז אַלע אידן – אפילו גאָר
קליינע קינדער – זאָגן „מודה אני“.

נאָכמער: אפילו דער וואָרט „מודה“
איז אַ טפל ובטל צו דעם (אל"ף פון)
„אני“, וואָרום דער עיקר איז דאָ (לכ-
אורה) דער וואָרט „אני“ – ווייל מיד
כשניער משנתו איז לכל לראש דאָ אַ
מציאות פון אַ מענטשן (מיט רמ"ח
אברים ושס"ה גידים), און ערשט דער-
נאָך טוט ער (דער „אני“) אַ פעולה, אַנ-
הויבנדיק פון דער אמירה ופעולה פון
„מודה . . לפניך“. און אעפ"כ זאָגט מען
„מודה אני“ און ניט „אני מודה“ – ווייל
עד כדי כך איז דער „אני“ פון אַ אידן
פאַרבונדן מיט דעם אויבערשטן, אַז הגם
וואָס בזמן קומט פריער די מציאות פון
„אני“, איז אַבער דער „אני“ תיכף אין אַ
מצב פון הודאה לפניך.

ולאחרי זה קומט ברכות השחר און
תפלת שחרית, ומביהכנ"ס לביהמ"ד¹³⁵ –
דער כללות האל"ף פון עבודת היום.

דערנאָך קומט דער בי"ת אין דער
עבודה יומית פון אַ אידן – „יצא אדם
לפעלו ולעבודתו עדי ערב“¹³⁶, ער גייט
אַרויס (מביהכנ"ס וביהמ"ד) אין וועלט
(דער בי"ת פון „בראשית ברא גו"ו) צו
טאָן די עבודה במשך כל היום כולו,
„הנהג בהן מנהג דרך ארץ“¹³⁷, זיין הת-
לבשות והתעסקות בעניני העולם באופן
פון משאו ומתנו באמונה¹³⁸.

דערנאָך, בסיום וחותם היום קומט

134 ראה קונטרס שבעה ערה 130 סי"א.
135 ראה סוף ברכות. ועוד.
136 תהלים קד, כג.
137 ברכות לה, ב.
138 ראה שבת לא, א.

הָאֵט זיך אויפגעטאָן דורך די לוחות ה' אחרונות) – טוען אויף דעם גילוי פון „תעלומות חכמה כפלים לתושי" 75 אין תורה, בחי' פנימית ועצמית החכמה, העכער פאר חכמה הגלוי' אין די לוחות הראשונות. וואָס דעריבער איז דורך דעם צוגעקומען אין משה רבינו (מקבל הלוחות האחרונות) „קרן עור פניו" (ע"ד „חכמת" 116 אדם תאיר פניו" 117) – וואָס דאָס איז אָן אור עצמי שלמעלה מהת-לבשות.

ולאידך: היות אָ די מעלה פון די לוחות האחרונות קומט דוקא דורך דער ירידה והתלבשות למטה בעולם (דער בי"ת פון „בראשית"), „פסל לך" פון אבנים בעולם (ניט ווי די לוחות הראשונות וואָס זיינען „מעשה אלקים"), ביז צו מהפך זיין אויך די ענינים בלתי רצויים – דעריבער הָאֵט דער „קרן עור פניו" גע'פועל'ט „ויראו מגשת אליי", און דערפאר „ויתן על פניו מסוה" 118, בכדי מסתיר זיין גילוי אלקות שב-תורה פון די „התלבשות בענין ה'בירו-רים" 120;

דער הסתר המסוה איז אָבער ניט בנוגע צו אידן מצד עצמם – וואָרום „פנים בפנים דיבר ה' עמכם" 121 (בלי הסתר כלל). און דעריבער, בשעת משה

„דיבר אל בני ישראל את אשר יצוה" 122 הָאֵט ער אָראָפגענומען די מסוה „וראו בני" את פני משה כי קרן עור פני משה" 123. און נאָר בשעת משה און אידן הָאָבן אַ שייכות מיט עניני העולם (בכדי אויפטאָן דאָרט דעם בירור בדרך הת-לבשות) – דעמולט „והשיב משה את המסוה" 124, בכדי אָ די וועלט זאָל קענען אויפנעמען דעם גילוי און ניט נתבטל ווערן ממציאותה. דאָס הייסט, אָן אויך די מסוה איז כוונתה – ניט העלם, נאָר בכדי אָ דער גילוי זאָל קענען נתקבל ווערן אין עולם.

און דורך דער עבודה פון אַ אידן אין בירור וזיכוך העולם טוט ער אויף, אָן אויך ווי אַ איד געפינט זיך אין וועלט זאָל ער קענען אויפנעמען דעם גילוי פון „קרן עור פניו", ווי עס וועט זיין בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה (גימ"ל) – „ולא יכנה עוד מוריק והיו עיניך רואות את מוריק" 125 באַ אידן אויך ווי זיי געפינען זיך און הָאָבן צו-טאָן מיט וועלט, ביז אָן ע"ז זאָל אויך זיין אין דער וועלט אַליין – „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו" 126, „אבן מקיר תזעק" 127, דער גילוי פון כח הפועל בנפעל.

יא. פון די דריי ענינים אין פ' תשא הָאֵט מען אַ לימוד אין עבודת האדם בכל הזמנים, כאמור לעיל, אָן זייענדיק אַ פרשה וואָס מ'לייענט פעם אחת בשנה, הָאֵט מען דערפון אַ לימוד לכל השנה

- 122 פרשתנו שם, לה.
123 שם, לה.
124 שם.
125 ישעי' ל, כ. וראה תניא פל"ו.
126 שם מ, ה.
127 חבקוק ב, יא. וראה תענית יא, א. חגיגה טז, א.

אלקות אין וועלט" 50. ובלשון הקבלה והחסידות" 51: (א) לכל לראש איז אור אין סוף ממלא כל המציאות – אוא"ס לפני הצמצום. (ב) דערנאָך – דער צמצום האור אָזוי אָן עס בלייבט אַ חלל ומקום פנוי. און כוונת הצמצום איז בשביל הגילוי – עס זאָל זיין גילוי אלקות אין עולם, ביז מ'קומט צו (ג) שלימות הגילוי, אָן מ'איז ממשיך בתוך החלל ומקום פנוי – אוא"ס, ביז אוא"ס הבלי גבול שלפני הצמצום, ביז אָן עס ווערט – אַ דירה" 52 לו יתברך – לו לעצמותו" 53 – בתחתונים.

ובפרטיות יותר זיינען דאָ די דריי ענינים אין סדר השתלשלות הבריאה עצמו: (א) קודם כל – עלה ברצונו יתברך צו באַשאַפן די וועלט. (ב) די בריאה בפועל. (ג) שלימות הבריאה – בגאולה העתידה – דורך „מעשינו ועבו-דתינו" צו ממשיך זיין און מגלה זיין דריי ענינים:

(א) התחלת התורה איז „בראשית", וואָס דאָס איז כולל – ניט נאָר התחלת הבריאה, נאָר צום אַלעם ערשטן דעם אל"ף (ראשית) פון תורה שקדמה לעו-לם, וואָרום „בראשית" איז דער טייטש „בשביל התורה שנקראת ראשית" (כנ"ל). און ווי ס'איז אונטערשטראַכן אויך אין דעם בי"ת (פון „בראשית") עצמו, וואָס בי"ת „זאָגט אַרויס" אָן ער קומט אַלס צווייטער נאָך דעם אל"ף – דער אל"ף (אנכי) פון תורה.

(ב) „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" – בריאת העולם [ובפרטיות

- 50 ראה תניא רפ"ז.
51 ראה ע"ח בתחלתו. המשך תרס"ו בתחלתו. ובכ"מ.
52 ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
53 ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' תפט. הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

ג': גאָנץ תורה איז נכלל אין די עשרת הדברות" 44 וועלכע זיינען נכלל אין דעם ערשטן וואָרט „אנכי" 45 וועלכער איז נכלל און הויבט זיך אָן מיט אַן אל"ף" 46. בריאת העולם – „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" 47 – הויבט זיך אָן מיט אַ בי"ת" 48, ווייל „בבי"ת נברא העולם", כמבואר בחז"ל" 49. און דער ראש התיבה פון גאולה – דער אות גימ"ל.

ובפרטיות יותר זיינען דאָ די דריי ענינים אין סדר השתלשלות הבריאה עצמו: (א) קודם כל – עלה ברצונו יתברך צו באַשאַפן די וועלט. (ב) די בריאה בפועל. (ג) שלימות הבריאה – בגאולה העתידה – דורך „מעשינו ועבו-דתינו" צו ממשיך זיין און מגלה זיין

44 ראה ירושלמי שקלים פ"ו ה"א. פרש"י משפטים כד, יב. וראה תו"ש כרך טז מילואים ס"א. וש"נ.

45 כידוע שתיבת „אנכי" כוללת כל הפרטים שבדיבור אנכי (ראה פורת יוסף (כג, ד) בשם הבעש"ט), ש„אנכי ולא יהי' לך הם כללות כל התורה כולה" (תניא רפ"כ. וראה תו"ש שם. וש"נ), ויתירה מזו – שדיבור אנכי כולל גם הדיבור לא יהי' לך (ראה „הדרן על הרמב"ם" (קה"ת תשמ"ה) ס"ו).
46 ראה פנים יפות (לבעל ההפלאה) יתרו כ, ב.

47 ר"פ בראשית.
48 והטעם שהתחלת התורה ובריאת העולם אינה באות אל"ף (דאנכי), ראשון כל האותיות, ואל"ף דאנכי קדמה לעולם והוא תכלית הבריאה – ראה לקמן סעיף ו. והתיווך עם הביאורים בזה במדרשי חז"ל שבהערה הבאה והביאור ע"ד החסידות (אוה"ת בראשית תקסו, א. וראה לקו"ת ראה יט, ב. ועוד) – ראה שיחת ש"פ שלח תשמ"ז ס"ז ואילך.
49 ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ב. בר"פ א, י. תנחומא (באבער) יתרו טז. ועוד – הובאו בתורה שלימה ר"פ בראשית.

– זיינען אין דעם גופא פאראן ג' דרגות, כנ"ל, און דערנאך המשך כל הפרשיות שבתורה, וואו עס רעדט זיך וועגן דעם המשך סיפור המאורעות אין עולם און די עבודה צו אויספירן די כוונה פון בריאת העולם (בשביל התורה) – ווי דערציילט און אָנגעזאָגט בארוכה אין אַלע פרשיות פון די חמשה חומשי תורה,

ביז (ג) סיום התורה, וואו עס רעדט זיך וועגן דעם וואָס דער אויבערשטער באַווייזט צו משה'ן, עד היום האחרון⁵⁴, ביז דעם סיום ממש – „לכל האותות והמופתים גוי ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל⁵⁵ – סיום ושלמות התורה, וואָס איז פאַרבונדן מיט די שלימות פון גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (וואָס משה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון⁵⁶), ווען עס וועט זיין דער שלימות פון גילוי אלקות (האותות והמופתים) „לעיני כל ישראל⁵⁷, כמי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“.

ווי ס'איז אויך מרומז אין פרקי אבות: (א) התחלת הפרקי אבות איז „משה קיבל תורה מסיני“ – כללות ענין התורה (כמאזז⁵⁸ „כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני“). (ב) „ומסרה וכו' והעמידו תלמידים הרבה וכו'⁵⁹, דער סדר פון מסורת התורה מדור לדור – ווי תורה קומט ארויס

בגלוי ובפרטיות (דורך דעם „תלמיד ותיק עתיד לחדש“). (ג) סיום כל הפרקי אבות – „ה' ימלוך לעולם ועד⁶⁰, וואָס איז כולל כל המשך הזמן ביז סוף כל הזמנים – די גאולה האמיתית והשלימה, ווען עס וועט זיין „ה' ימלוך לעולם ועד“, „לעתיד לבוא שכל המלוכה שלו⁶¹ – שלימות מילוי הכוונה פון קבלת התורה ומסירת ולימוד התורה במשך כל הדורות.

ויש לומר, אַז דאָס איז איינער פון די טעמים פאַרוואָס (מתן) תורה איז פאַרבונדן מיט דעם ענין פון „תליתאי – כדברי חז"ל⁶² „ברוך רחמנא דיהיב) אוריאן תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי“ (און ר"ג גאון איז דאָרט מבאר נאָך ענינים של שלשה בקשר מיט מתן תורה), ווייל היות אַז דורך (מתן) תורה פירט זיך אויס תכלית כל סדר השתלשלות – וועלכע שטעלט זיך אויס אין שלשה (ראש תוך סוף), דעריבער טיילט זיך אויך תורה אויף „תליתאי, א' ב' ג'⁶³.

ו. ויש לומר אַז די דריי ענינים – שטייען בגלוי בפרשתנו:

(א) די לוחות הראשונות, וואָס אויף זיי זיינען חקוק די עשרת הדברות הראשונות⁶⁴ וועלכע זיינען געזאָגט געוואָרן באַ מתן תורה (אַנהויבנדיק פון דעם אל"ף פון „אנכי“), איז דער אל"ף (די התחלה ויסוד) פון אַלע ענינים, כולל

ועאכר⁶⁵ „ראש בני ישראל“, און ווי דער „ראש“ שטייט אין אַ מצב פון „תשא“.

[ובפרטיות זיינען אין דעם גופא נכלל די אַנדערע צוויי ענינים (וואָרום איז דעם ראש ואל"ף איז נכלל אויך דער בי"ת וגימ"ל, דער אמצע וסוף): די ירידה – „העובר על הפקודים¹⁰⁰, און די עלי' וואָס קומט דערפון – „לכפר על נפשותיכם¹⁰¹, דורך „כופר¹⁰² נפשו¹⁰³].

(ב) המשך הפרשה – וועגן דעם מעשה העגל ושבירת הלוחות, דער ענין הבי"ת.

(ג) סיום הפרשה – וועגן די לוחות האחרונות (ענין הגימ"ל), ביז דעם סיום ממש – ירידת משה מן ההר מיט די לוחות האחרונות מיט דער מעלה פון „קרן עור פניו ויראו מגשת אליו¹⁰⁴, וואָס איז ע"ד דער ענין (בסיום) חמשה חומשי תורה) פון „לכל האותות והמופתים גוי ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל¹⁰⁵ [נוסף אויף „אעשה נפלאות“ וואָס רעדט זיך פריער אין דער פרשה¹⁰⁶].

ועד"ז זיינען די דריי ענינים מרומז

100 פרשתנו ל, יג-יד.

101 שם, טו.

102 שם, יב. וקאי על חטא העגל כנ"ל הערה

29.

103 ועפ"ז תומתק עוד יותר השייכות דהג' ענינים (לוח"ר, שבירת הלוחות ולוח"א) לשם הפרשה „כי תשא“ – כי בענין ה„ראש“ (אל"ף) נכלל גם ענין הבי"ת (שבירת הלוחות) והגימ"ל (לוח"א).

104 פרשתנו ל, ל.

105 ראה ספורנו ס"פ ברכה: לעיני כל ישראל, כאמרו וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו ויראו מגשת אליו.

106 ל, י.

אין די שלש רגלים (קרוב לסוף ה-פרשה): חג הפסח איז דער ראשון ל-רגלים¹⁰⁷, און פאַרבונדן מיט „חודש האביב¹⁰⁸ (ר"ת אל"ף און דערנאָך קומט דער בי"ת¹⁰⁹), אַ גילוי מלמעלה למטה¹¹⁰ (שהתבואה מתבכרת בבישולה¹¹¹). חג השבועות – דער שני לרגלים, און פאַרבונדן מיט „בכורי קציר חטים¹¹² – עבודת האדם מלמטה למעלה¹¹³. און „חג האסיף תקופת השנה¹¹² – „בזמן שאתה אוסף תבואתך מן השדה לבית“, „שהוא בחזרת השנה¹¹³ – דער שלישי ברגלים, פאַרבונדן מיט דער אסיפה ושלמות פון כל העבודה, וואָס שלימותה איז בגאולה האמיתית והשלימה, ווען עס וועט זיין די אסיפה פון אַלע אידן (כמ"ש¹¹⁴ „אסף אסיפם נאום ה'“), און פון אַלע ניצוצי קדושה שבכל העולם כולו.

י. ע"פ הנ"ל וועט מען אויך פאַרב-שטיין דעם חידוש פון קרני ההוד של משה וואָס איז געקומען דורך די לוחות האחרונות¹¹⁵ [וואָס דאָס איז ע"ד דער עילוי פון גימ"ל, וואָס קומט דוקא דורך דער עבודה פון בי"ת, דער חטא העגל ושבירת הלוחות]:

דוקא די לוחות האחרונות – וואָס זיינען געקומען דורך דער ירידה למטה צו אויפטאָן עבודת הבירורים (וואָס דאָס

107 ר"ה ד, א.

108 פרשתנו ל, יח.

109 ראה זח"ב קפו, א.

110 ראה לקו"ש ח"ז ע' 148. וש"נ.

111 פרש"י פרשתנו שם.

112 פרשתנו שם, כב.

113 פרש"י שם.

114 ירמ"י ת, יג.

115 בהבא לקמן – ראה אוה"ת פרשתנו ס"ע

ב'עה. ע' ב'עז-עח. סה"מ תרס"ח ע' קלב. המשך תער"ב ח"ב ע' א'קעז. עטר"ת ע' תכ. ועוד.

54 ספרי ופרש"י ברכה ל, ב.
55 ס"פ ברכה (ל, יא-יב).
56 ראה שמו"ר פ"ב, ד. שם, ו. זח"א רנג, א.
שער הפסוקים פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.
57 מיכה ג, טו.
58 ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד.
שמו"ר רמ"ז. הנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 252.
59 אבות פ"א מ"א.

60 בשלח טו, יח.

61 פרש"י שם.

62 שבת פח, א.

63 ראה פי' ר"ג גאון שם, „תורה שאותיותי“

משולשות אלף בית גימל“.

64 ראה לעיל [סה"ש תשנ"ב ח"ב] ע' 331

הערה 10. וש"נ.

ברענגט אָז קודם לזה קומט דער אל"ף (פון אנכי), ד.ה. אָז דער ב"ת (די ירידה בחיצוניות) איז באמת נאָר אַ צווייטער שלב וואָס קומט נאָך דעם אל"ף און פירט צו דעם גימ"ל (די גאולה).

ה. עפ"ז איז מובן ווי אַלע דריי עניני נים אין דער פרשה – לוחות הראשונות, לוחות האחרונות און אפילו דער חטא העגל ושבירת הלוחות שבינתיים – זיי נען אַלע אַ טייל פון איין סדר וסדרה „כי תשא“, און נאָכמער – איין ענין ממש, וואָס תוכנו איז – „כי תשא“, די נשיאת ראש ועלי' פון אידן⁹⁷. נאָר דער ענין שטעלט זיך אויס אין דריי שלבים ודר-גות: אל"ף, ב"ת און גימ"ל, דריי ענינים ואופנים אין ברענגען די נשיאת ראש פון אידן:

(א) לוחות הראשונות, וועלכע האָבן בפשטות אויפגעטאָן די עלי' פון אידן באַ מ"ת. (ב"ת) דער חטא ושבירת הלוחות („יישר כחך ששברת“), וואָס האָט אויפגעטאָן דער ענין פון תשובה („פתחון פה לבעלי תשובה“), אָנהויבנדיק פון דער תשובה פון אידן דעמולט, כולל אויך – דער ענין הכי נעלה פון גילוי כבודו של הקב"ה למשה און גילוי י"ג מדות הרחמים („סדר בקשת רחמים“⁹⁸), און דאָס האָט דערנאָך גע-בראַכט (גימ"ל) – די עלי' הכי גדולה פון די לוחות האחרונות, כולל – דעם גילוי הכי נעלה פון „קרן עור פני משה“ (כדלקמן), ביז די שלימות הגילוי ב-גאולה האמיתית והשלימה.

ועפ"ז יש לומר אויך דעם טעם פאָר-וואָס דער ענין פון די לוחות וכו' ווערט

דערציילט דאָ אין פ' תשא – נאָך דעם ציווי אויף מעשה המשכן (אע"פ וואָס שבירת הלוחות איז געווען פריער, כ-פרש"י הנ"ל) – ווייל, עשיית המשכן („ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“⁹⁹) איז די כוונה פון גאָנץ סדר ההשתלשלות, צו אויספירן דעם נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים¹⁰⁰, דורך דעם וואָס מ'איז מגלה אין וועלט אַז איר תכלית איז „בשביל התורה ובשביל ישראל“, ווי עס וועט זיין בשלימות אין בית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידיך“¹⁰¹.

און דעריבער: לאחרי וואָס די תורה פאָרענדיקט דערציילן וועגן דעם ציווי ה' למשה אויף מעשה המשכן (אין פ' תרומה, תצוה ותחלת פ' תשא), איידער משה זאָגט עס איבער צו אידן (בפ' ויקהל) – דערציילט די תורה וועגן די דריי כללות'דיקע שלבים וואָס זיינען דאָ אין אויספירן די כוונה: אל"ף – די לוחות הראשונות, ב"ת – די ירידה ו-שבירת הלוחות, וואָס ענינה איז – ברענגען אַז עלי' נעלית יותר, דעם ענין פון גימ"ל – די לוחות האחרונות.

ט. ובכללות יותר יש לומר, אַז אויך אין כללות פ' כי תשא – מתחלתה עד סופה – זיינען מרומז די דריי ענינים:

(א) „כי תשא את ראש בני ישראל“ (בתחלת הפרשה) גייט אויף דעם „ראש“ (אל"ף) פון אַלע ענינים, וואָס דאָס איז ישראל ותורה, וואָס בשבילם נברא ה-עולם, בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית¹⁰².

96 תרומה כה, ח.

97 ראה במדבר פ"ג, ב: אימתי שרתה

השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן.

98 בשלח טו, יז.

99 ירמי' ב, ג.

פון שבירת הלוחות ביז אַז דער אויבער-שטער זאָגט אויף דעם „יישר כחך“!

ו"ל דעם ביאור אין דעם⁷⁰: כשם ווי דורך דעם חטא העגל איז באַ אידן צו-געקומען די מעלה פון בעלי תשובה⁷¹ [און צוליב דעם איז געווען דער חטא, כדלקמן], וואָס איז העכער פאָר עבודת הצדיקים („מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורין אינם עומדין“⁷², ביז אַז אין „יכולין לעמוד בו“⁷³) – אַזוי איז אויך בנוגע צו שבירת הלוחות (דער מ-סובב פון חטא העגל), אַז דער טעם (פנימי) אויף דעם איז בכדי דורך דעם זאָל צוקומען אַן עילוי אין תורה – די לוחות האחרונות וועלכע האָבן אין זיך אַ מעלה לגבי די לוחות הראשונות, כ-דברי חז"ל⁷⁴ אַז דער אויבערשטער האָט געזאָגט צו משה רבינו (אויף דעם וואָס ער האָט זיך מצטער געווען אויף שבירת הלוחות), „אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לבד וב-לוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות . . כפלים“⁷⁵ ל-תושיי⁷⁶. וכדברי הגמרא⁷⁶, „אלמלא לא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד ש-נאמר“⁷⁷ כי ברוב חכמה רוב כעס“, „לפי שבעטו וחטאו נוסף להם רוב חכמה להטריחן יותר“⁷⁸.

גאָנץ בריאת העולם, וועלכע איז באַ-שאַפן געוואָרן „בשביל התורה שנקראת ראשית“.

(ב) די ירידה פון דעם חטא העגל וואָס האָט געבראַכט צו שבירת הלוחות – איז מרמז דעם ענין הבי"ת, די כללות'דיקע ירידה אין עולם („בראשית ברא גו“), וואָס לאַזט אַן אַרט אויף דעם ענין החטא והשבירה כו', כידוע⁷⁵ אַז דער חטא העגל (וואָס איז פאָרבונדן מיט דעם חטא הראשון, כנ"ל) קומט אַלס אַ תוצאה פון דעם צמצום הראשון, און שבירת הכלים און דערנאָך קטרוג ומי-עוט הלבנה, ולאחרי ריבוי השתלשלות וצמצומים ופרסאות כו' – לאַזט דאָס אַן אַרט אויף אַן ענין של חטא בפועל ר"ל.

און די כוונה אין דעם איז, אַז דורך דער עבודה למטה, ביז אפילו אין אַ מצב של ירידה, זאָל מען אויספירן די כוונת הבריאה, „בשביל התורה“ (כד-לקמן).

(ג) די לוחות האחרונות באַדייטן דעם ענין הגימ"ל – די עלי' וואָס קומט דורך דער ירידה ושבירת הלוחות:

חז"ל⁷⁶ זיינען מפרש אויף „לעיני כל ישראל“ (בסיום התורה) אַז דאָס גייט אויף שבירת הלוחות וואָס משה „נשאו" לבו לשבור הלוחות לעיניהם שנאמר⁷⁸ ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר⁷⁷ אשר שברת, יישר כחך ששברת“. ולכאורה: וואָס איז דער עילוי

65 ראה ד"ה על כן יאמרו תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קצא, ב ואילך). ד"ה באתי לגני תשל"א (סה"מ מלוקט ח"ה ע' קנה ואילך). וש"נ.

66 ספרי ופרש"י ס"פ ברכה.

67 ל' רש"י שם.

68 עקב ט, יז.

69 פרשתנו לד, א. עקב י, ב.

70 ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 240 ואילך.

71 ראה ע"ז ד, סע"ב – נעתק לקמן בפנים.

72 ברכות לה, ב.

73 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

74 שמו"ר רפמ"ו.

75 איוב יא, ו.

76 נדרים כב, ב ובפרש"י שם. וראה אוה"ת

פרשתנו ע' בינו. המשך תרס"ו ע' פז ואילך. סה"מ

תש"ז ע' 36 ואילך. ועוד.

77 קהלת א, יח.

78 פרש"י נדרים שם.

און דאָס איז אויך דער עילוי אין דעם וואָס די לוחות האחרונות זיינען געווען מעשה ידי משה (פסל לך), ניט „מעשה אלקים“ ווי די לוחות הראשונות: די מעלה פון די לוחות הראשונות (דער אל"ף) איז ווי תורה ווערט געגעבן מלמעלה און דאָס גיט דעם כח אויף דער עבודה אויך למטה (דער ביי"ת און גימ"ל), כפשוטת הענין אָן אל"ף איז ראש כל האותיות און דאָס פירט דער-נאָך צו ביי"ת און גימ"ל. אָבער היות אָן דער אל"ף מצ"ע (הגילוי מלמעלה) איז ניט בערך און נעמט ניט דורך די תחת-נים (דער ביי"ת פון „בראשית“), איז אין דעם שייך דער ענין השבירה כו', ווייל מצד דער בריאה איז מען דערצו נאָך ניט מוכן [און דעריבער איז די התחלת התורה טאָקע מיט אַ ביי"ת און ניט מיט אָן אל"ף, ווייל די כוונה איז אָן דאָס זאָל נמשך ווערן און דורכנעמען די וועלט, וואָס די הכנות לזה האָבן זיך אויפגעטאָן דורך דער עבודה אין די כ"ו דורות ביז מתן תורה⁷⁹].

משא"כ דורך די לוחות האחרונות, וועלכע קומען דורך עבודת האדם (תש-בה), און די לוחות עצמן זיינען מעשה ידי משה – ווערט אויסגעפירט תכלית וכוונת הבריאה, אָן אין דער וועלט זאָל מען מגלה זיין ווי זי איז „בשביל התורה“. און דעריבער ווערט דורך דעם אויפגעטאָן דער עילוי אין תורה פון די לוחות האחרונות – אָן ס'איז ניטאָ אין דעם קיין שבירה, ואדרבה – עס קומט צו אין תורה „כפלים לתושי״, און באופן אָן תורה (די לוחות) בלייבט גאַנץ למטה באופן נצחי לעד ולעולמי עולמים⁸⁰.

(79) ראה שיחת ש"פ שלח תשמ"ז.

(80) שהרי הארון (עם הלוחות ושברי לוחות שבתוכו) נגנו (יומא נב, ב. רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ד), ויתגלה לעל".

ביז – אָן דאָס ברענגט צו שלימות ענין הגימ"ל – די גאולה האמיתית וה-שלימה, וואָס דעמולט וועט נתגלה ווערן בשלימות⁸¹ די מעלה פון דער תשובה פון אידן אויפן חטא העגל⁸² און די מעלה פון די לוחות האחרונות⁸³ (וואָס איז געקומען דורך שבירת לוחות הרא-שונות) – די מעלה וואָס קומט אַרויס דורך עבודת האדם למטה (ובפרט דורך עבודת התשובה) צו אויספירן תכלית הבריאה – „בשביל התורה“.

קומט אויס אָן אין פ' כי תשא שטייען בגלוי אַלע דריי ענינים – דער אל"ף „ראשית“ פון תורה, דער ביי"ת פון „בראשית ברא גו״, און דער גימ"ל – סיום התורה, „לעיני כל ישראל“, „יישר כחך ששברת“.

ז. און די אַלע דריי ענינים אין פ' כי תשא קומען אין איין המשך. ולכאורה: ווי קען מען פאַרגלייכן די לוחות הרא-שונות (שניתנו מלמעלה) מיט דעם חטא ושבירת הלוחות וואָס איז געקומען צוליב אַ חסרון למטה (דאע"פ וואָס דאָס ברענגט דערנאָך אָן עלי' נעלית יותר,

(81) ראה לקו"ש ח"ט ע' 241. ושם, שזהו הטעם שפרש"י „יישר כחך ששברת“ דוקא בסיום פ' ברכה, כשהקב"ה מראה למשה רבינו „עד היום האחרון“, כי אז תתגלה המעלה הבאה ע"י לוחות האחרונות.

(82) ומכיון ש,ביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם“ לחטא העגל (כנ"ל בפנים), מובן ששלימות התשובה תהי' דוקא לע"ל כשיבטל החטא לגמרי.
(83) ראה סה"מ עטר"ת ע' שנט ש,אמיתת הגילוי דלעתידי' הוא דוקא ע"י הבריורים בכח התורה של לוחות האחרונות. וראה ד"ה ויתן לך תרס"ו (המשך תרס"ו ס"ע צב) [בנוגע להמעלה דתלמוד בבלי לגבי תלמוד ירושלמי, שהיא בדוגמת המעלה שבלוחות הניעות לגבי לוחות הראשונות (שם ע' צג)] ש,עיקר הגילוי מזה יהי' לעתידי'.

איז דאָס אָבער פאַרט געקומען דורך חטא האדם)?

ו"ל דעם ביאור אין דעם:

די דריי ענינים ושלבים הנ"ל זיינען אַ סדר וואָס דער אויבערשטער האָט איינגעשטעלט, אָן אַלע ענינים זאָלן זיך טיילן אויף דריי – אל"ף, ביי"ת און גימ"ל (ראש תוך וסוף): אָן נאָך ראשית הענין (אל"ף) זאָל קומען אמצע הענין (ביי"ת) דורך וועלכען עס ווערט אויס-געפירט דער תכלית, און דוקא דאָס ברענגט צו גמר ושלימות הענין (גימ"ל), כמדובר לעיל.

ויש לומר אָן די דרגא פון ביי"ת איז ניט נאָר בנוגע צו כללות הבריאה (הצמ-צום), נאָר אויך בנוגע צו די תוצאות וואָס קומען דערפון אַרויס, ביז אויך דער ענין החטא ושבירה כו' (וואָס איז אַרויס דורך דעם צמצום כו', כנ"ל ס"ו),

ווי חסידות⁸⁴ איז מבאר דעם מאמר חז"ל⁸⁵ עה"פ⁸⁶ „נורא עליה על בני אדם“, אָן דער חטא עה"ד איז געקומען דורך דעם וואָס „עלילה נתלה בו“ (באדם הראשון) – אָן דאָס וואָס „ל-פעמים גובר הרע דיצה"ר על האדם ויחטא“ איז עס דערפאַר וואָס „מלמעלה הסיתו עליו היצה"ר להביאו לחטא זה“⁸⁷.

וואָרום אידן מצד עצמן זיינען כלל וכלל ניט שייך צו ענין החטא ח"ו⁸⁸, און

(84) ת"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"י ואילך (יג, א ואילך). ובכ"מ (נסמן בלקו"ש ח"יח ע' 395 הערה 45).

(85) נחומא וישב ד.

(86) תהלים טו, ה.

(87) ל' התו"ח שם.

(88) ובלשון זוהר (ח"ג יג, רע"ב. טו, א), „נפש

כי חטא – תוהא“.

דער גאַנצער ענין קומט נאָר צוליב דעם וואָס דער אויבערשטער בחסדו הגדול האָט געוואָלט ברענגען אידן צו אָן עלי' הכי גדולה (העכער ווי מצבם מצ"ע), דעריבער איז „עלילה נתלה בו“ און עס ווערט אַ ירידה לפי שעה (ע"ד מש"נ „ברגע קטן עזבתיך“⁸⁹) ובחיצוניות (נאָר למראית עינים), בכדי ברענגען די עלי' שלא בערך, און ניט נאָר אָן עלי' לרגע קטן (כנגד „רגע קטן עזבתיך“), נאָר אָן עלי' נצחית שאין אחרי' הפסק כלל. ווי עס וועט זיין בגאולה האמיתית והשלי-מה – וואָס קומט דורך דער ירידה גדולה אין גלות – אַ גאולה נצחית שאין אחרי' גלות⁹⁰, ואדרבה – עס קומען נאָך צו עליות, עלי' אחר עלי' עד אין קץ, „ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון“⁹¹.

נוסף אויף דעם כלל וואָס כל ירידה איז צורך עלי', איז בנוגע צו אידן – די ירידה אַליין באמת קיין ירידה ניט, נאָר דער וועג צו אָן עלי' נעלית יותר שלא בערך.

ועד"ז בנוגע צו דעם חטא העגל (וואָס איז דוגמת חטא עה"ד) – כמפורש אין גמרא⁹², אָן „לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה“, „לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה“, נאָר „גזירת המלך היתה כו' כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה“⁹³.

ווי אונטערשטראַכן אויך אין דעם אָן דער ביי"ת (פון „בראשית“) – וואָס איז כולל די ירידה וחטא – מצד עצם ענינו

(89) ישעי' נד, ז.

(90) מכילתא בשלח ט, א. תוד"ה ה"ג ונאמר –

פסחים קטז, ב. ועוד.

(91) תהלים פד, ח.

(92) ע"ז ד, סע"ב.

(93) פרש"י שם.